

به پیشواز آخرین سال قرن

سال ۱۳۹۹ با تمام فرازها و فرودها، خوشی‌ها و ناخوشی‌ها، و اشک‌ها و لبخندهایش به پایان رسید. رویدادهای این سال را از جنبه‌های گوناگون و در گستره‌های مختلف می‌توان مرور کرد، و حتی تا سالیان بعد به خاطر آورد. در سرتاسر این سال، قوی سیاه دنیاگیری و ویروس کرونا و بیماری کووید-۱۹ که از ماههای پایانی سال قبل بر فراز جهان و جهانیان به پرواز درآمده بود، همچنان همه جنبه‌های حیات بشری را به چالش کشید. طی ماههای اخیر با این که فرایند واکسیناسیون در بسیاری از کشورهای جهان، از جمله ایران، آغاز شده است، ولی همچنان خوش‌بین‌ترین افراد نیز امید چندانی به حل این چالش در افق زمانی کوتاه‌تر از یک سال آینده ندارند. ولی آن چه تقریباً همگان بدان باور دارند، این است که جهان هرگز به دوران پیش از کرونا باز نخواهد گشت. تغییر الگوواره‌هایی که در زمینه‌های مختلف زندگی انسانها طی چند دهه گذشته، و به‌ویژه چند سال اخیر، گاه پرشتاب و گاه افتان و خیزان روی داده بود، طی یک سال و چند ماه گذشته با پیشران دنیاگیری و ویروس کرونا و بیماری کووید-۱۹ جملگی در بازه‌های بسیار کوتاهی رو به تکامل نهادند. رشد پرشتاب فناوریهای نوین در زمینه‌های هوش مصنوعی، یادگیری ماشینی، رباتیک، رایانش ابری، رایانش لبه‌ای، بلاک‌چین، اینترنت اشیا، واقعیت مجازی، واقعیت افزوده، امنیت سایبری،... راهکارهای بدیعی را در ابعاد مختلف زندگی بشر در اختیار انسانها و سازمانها قرار داده‌اند. حرفه حسابداری نیز، در زمینه‌های شغلی مختلف

آن، دیر یاز زود با کاربست هر یک از این فناوریها دگرگون خواهد شد. ما حسابداران، هم در گستره جهانی و هم در گستره‌های محلی، هم در حرفه و هم در دانشگاه، در گام نخست باید تا حد توان با جنبه‌های مختلف این فناوریها آشنا شویم و در گام‌های تکمیلی این فناوریها را در بافتار فرایندهای خود به‌کارگیریم؛ و در صورت لزوم، معماری فرایندهایمان را بر مبنای امکانات بدیعی که این فناوریها در اختیار می‌گذارند بازطراحی کنیم. بدین ترتیب، فناوریهای نوین نه تنها تهدیدی برای حرفه حسابداری و شاغلان در آن نخواهند بود، بلکه از راه خودکارسازی فرایندهای تکراری، امکان شکوفایی هر چه بیشتر ابعاد تحلیلی و ارزش‌آفرین زمینه‌های شغلی مختلف این حرفه را فراهم خواهند ساخت.

سال ۱۳۹۹ از سه جنبه دیگر نیز برای ما حسابداران ایرانی سالی ویژه و به‌یادماندنی بود. بورس، استانداردهای جدید حسابداری، و طرح قانونگذاری نظارت بر حرفه، سه مقوله اساسی بودند که طی این سال اذهان اهالی حرفه را عمیقاً به خود مشغول کردند. طی این سال، بازار سرمایه ایران دو چهره کاملاً متفاوت از خود به نمایش گذاشت. در نیمه نخست سال، در پی رونق خیره‌کننده معاملات سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران که از سال گذشته آغاز شده بود، نگاه اقشار مختلف ایرانیان معطوف به این بازار مالی شد. طی ماههای پایانی ۱۳۹۸ و ماههای آغازین ۱۳۹۹، به رغم وحشت همگانی از ابتلاء به ویروس کرونا و بیماری کووید-۱۹، تنها اماکنی که

محسن قاسمی

با ازدحام جمعیت افراد مختلف مواجه بود، دفاتر پیشخوان دولت و شعب کارگزاریهای اوراق بهادار بودند که مورد هجوم مردم (به منظور احراز هویت سجام) قرار گرفتند. طی این سال با صدور بیش از ده میلیون کد معاملاتی جدید، تقریباً معادل مجموع کدهای معاملاتی صادرشده طی بیش از نیم قرن فعالیت بورس در ایران، کد معاملاتی جدید صادر شد. هجوم این جمع خیره کننده نوسهامداران به بورس، نه تنها نهادهای ناظر و عملیاتی این بازار را غافلگیر کرد، بلکه برآیند تصمیم گیری سرمایه گذاری در سهام مختلف را چنان دگرگون کرد که تقریباً تمام ابزارها و روش های تحلیلی متداول - از جمله، تجزیه و تحلیل صورتهای مالی - بی اثر شدند! و جای خود را به ابزارها و روش های تقلیل گرایانه و بعضاً مضحک دادند. طی آن ماهها صدای افراد حرفه ای (از جمله حسابداران) در هیاهوی سیگنال فروشان و تحلیل گران یک شبه که مثل قارچ در شبکه های اجتماعی مختلف می رویدند، به جایی نمی رسید و هر کسی که از اطلاعات بنیادی و حتی تکنیکال سهام می گفت با هجوم عمومی و حتی از سوی دولتمردان مواجه می شد (رئیس جمهور: عصبانی هستند که چرا بورس ایران خوب است!). ولی ناگهان ورق برگشت! درست در همان روزی که رئیس جمهور در سخنرانی شگفت آور خود مردم را تشویق کرد که "همه چیز را به بورس بسپرنند!" عمیق ترین و سریع ترین سقوط بورس در ایران طی بیش از نیم قرن فعالیت آن کلید خورد. در این جا بود که پس از فروکش کردن هیجانات اولیه تازه واردان

و حتی افراد با سابقه این بازار برای فرار از زیر بهمن سقوط قیمت ها، رفته رفته دوباره توجه اهالی این بازار به اطلاعات بنیادی سهام و عناصر تشکیل دهنده صورتهای مالی آنها جلب شد. این درس هر چند برای میلیونها سهامدار قدیمی و جدید این بازار بسیار گران تمام شد، ولی همگان با پوست و گوشت و استخوان خود آموختند که در پی همه قیل و قال ها و هیجانات زودگذر در این بازار، تنها صورتهای مالی است که می ماند!

حسابداران ایرانی طی یک سال گذشته، در کنار چالش های مختلف برآمده از ویروس کرونا و بیماری کووید-۱۹ که جنبه های مختلف زندگی شخصی آنان و سازمانهای محل خدمتشان را عمیقاً تحت تاثیر قرار داده بود، با یک چالش بزرگ دیگر نیز مواجه بودند؛ و آن تهیه صورتهای مالی در انطباق با استانداردهای جدید حسابداری در ایران بود. نهاد استانداردگذار که از اواسط دهه ۱۳۷۰ از راه ترجمه و بومی سازی استانداردهای بین المللی حسابداری و گزارشگری مالی اقدام به استانداردگذاری برای حسابداری ایران کرده است، طی سالهای اخیر در راستای همگرایی با این استانداردهای بین المللی اقدام به تجدیدنظر شماری از استانداردهای حسابداری ایران کرد که تغییرات گسترده ای را در فرایند گزارشگری مالی واحدهای گزارشگر از ابتدای سال ۱۳۹۸ در پی داشت. این صورتهای مالی جدید که فرایند تهیه و اطمینان بخشی (حسابرسی مستقل) آنها عمدتاً در ماههای پایانی ۱۳۹۸ و ماههای آغازین ۱۳۹۹ انجام شد، فشار مضاعفی را

بر حسابداران حرفه ای - اعم حسابداران شاغل در واحدهای گزارشگر و شاغلان در موسسات حسابرسی - وارد کرد، که جای تقدیر دوچندان دارد.

و اما، طرح نظارت بر حرفه حسابداری ایران که زمره های آن طی سالهای اخیر هر از گاهی به گوش می رسید، سرانجام در نیمه دوم سال ۱۳۹۹ با اعلام وصول "طرح نظام جامع حسابداری و حسابرسی" توسط هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی (در روز یکشنبه، ۲۵ آبان ۱۳۹۹) و انتشار اخبار موثقی مبنی بر تنظیم "لایحه تشکیل سازمان تنظیم مقررات و نظارت بر امور حسابرسی" در وزارت امور اقتصادی و دارایی، به خبر اول حرفه حسابداری ایران در ماههای پایانی سال ۱۳۹۹ تبدیل شد و اذهان همه افراد شاغل در حرفه را به خود معطوف کرد. گذشته از چرایی طرح این قوانین و مقررات و نحوه اعمال آن در آینده، آن چه موجب نگرانی جدی اهالی حرفه شده است، دولتی شدن حرفه حسابداری ایران و چیرگی دیدگاههای غیر تخصصی بر جوانب مختلف امورات حرفه ای است. با این حال، وجود بعضی ظرفیتهای موجود در این طرح و لایحه رهبران نهادهای حرفه ای و گروهی از فعالان حرفه را واداشته است که تا حد توان و امکان از این ظرفیتهای برای ایجاد فرصتهای جدید توسعه هر چه بیشتر حرفه و نهادهای حرفه ای بهره برداری شود. در انجام این مهم، جلب مشارکت حداکثری فعالان در زمینه های مختلف حرفه می تواند بسیار تاثیرگذار باشد. ■